

opusdei.org

Tavaline aeg: pühapäev, Issanda päev ja rõõmupäev

„Pühapäeva tähistamisel on pidulik toon, sest Kristus on võitnud patu ja ta tahab võita pattu meis.”

25.06.2022

Pühapäev on eriline päev. See tõmbab meid välja päevade rutiinist, mis mõnikord võivad tunduda ühesugused. Pühapäeval saame teha väga erinevaid asju, kuid seda päeva iseloomustab see, et see on meie

Issanda kingitus, et saaksime temaga lähedasemaks saada ja koos temaga tähistada tema Ülestõusmist – sündmust, mis tõi meile uue elu. Püha Johannes Paulus II kutsus meid avastama pühapäeva taas kui erilist aega Jumala jaoks. „*Ärge kartke pühendada oma aega Kristusele!* Jah, avagem oma aeg Kristusele, et ta valgustaks seda ja annaks sellele suuna. Tema on See, kes teab aja ja igaviku saladust ning kingib meile „tema päeva” tema armastuse üha uue kingitusena.” [1]

Seda päeva võib sobivalt nimetada „iganädalaseks ülestõusmispühaks”, [2] mis annab raamistiku ülejäänud kuuele nädalapäevale. Pühapäev on „kogu liturgilise aasta alus ja tuum”. [3] Seetõttu on Rooma paavstid rõhutanud, et pühapäeva tuleb hoolsalt tähistada. „Me käime igal pühapäeval Missal, sest see on Issanda ülestõusmise päev. Seetõttu on pühapäev meile nii tähtis.” [4]

Euharistiaga pühitsetud

Kristluse algusest peale oli pühapäeval alati eriline tähtsus. „Apostlitelt päritud traditsiooni kohaselt, mis sai alguse Kristuse ülestõusmise päevast, tähistab Kirik paasamüsteeriumi igal kaheksandal päeval; põhjusega kannab see Issanda päeva või pühapäeva nime.” [5] Issand räägib sel päeval oma Rahvaga erilisel viisil. *Ma olin vaimus Issanda päeval ning kuulsin enese taga valju häält, otsekui pasunast,* [6] ütleb nägija Johannese ilmutusraamatus. See on päev, mil kristlased kogunevad *leiba murdma*, [7] nagu me Apostlite tegudes loeme Troase kogukonna kohta. Ühiselt armulauda pühitsedes ühendati usklikud Kristuse päästva Passiooniga. Seega täitsid nad käsu seda mälestust kaitsta ja andsid selle edasi järgmistele kristlaste põlvkondadele kui kõige kallima aarde. *Ego enim accepi a Domino,*

quod et tradidi vobis... Sest mina olen Issandalt saanud, mida ma olen andnud teilegi, ütles püha Paulus korintlastele, iga kord, kui te seda leiba sööte ja karikast joote, kuulutate teie Issanda surma, kuni tema tuleb.
[8]

Püha Justinus Märtri apoloogia Rooma keisrile teise sajandi keskel näitab kiriku kasvavat teadlikkust pühapäeva tähenduse ulatusest. „Kuid pühapäev on päev, mil me kõik peame oma ühist kogunemist, sest see on esimene päev, mil Jumal, olles teinud muutuse pimeduses ja mateerias, lõi maailma; ja Jeesus Kristus, meie Päästja, tõusis samal päeval surnuist üles.” [9] Need kaks imelist jumalikku tegu moodustavad justkui ühe altaripiirde, mille keskmes on ülestõusnud Kristus, sest tema on kõigi asjade uuenemise allikas. Sellepärast palvetab Kirik ülestõusmispühade ajal: „Kogu maailm teadku ja nähku, et see, mis

oli maha heidetud, tõstetakse üles, mis oli vana, muudetakse uueks ja kõik asjad taastatakse Kristuse kaudu laitmatuks, nii nagu need on Tema läbi tekkinud.” [10]

Pühapäeva tähistamine on piduliku tooniga, sest Kristus on võitnud patu ja tahab võita pattu meis. Ta tahab murda sidemed, mis meid temast eraldavad, mis sulgevad meid isekusse ja isolatsiooni. Ja nii ühineme Kiriku juubeldava hüüatusega selle päeva kohta tundide liturgias: *Hæc est dies, quam fecit Dominus: exsultemus et lætemur in ea.* [11] See on päev, mille Issand on teinud: ilutsegem ja rõõmutsegem temast! Me kogeme rõõmu teadmisest, et ristimise kaudu oleme saanud Kristuse liikmeteks, kes ühendab meid endaga Isa ülistamiseks, ohverdades talle meie palveid ja soove paremaks saada.

Rõõm, mida toob kohtumine meie
Issanda ja Päästjaga, ei ole
individualistlik. Tähistame seda alati
ühenduses kogu Kirikuga.

Pühapäeval Missal tugevdame oma
sidemeid teiste kristliku kogukonna
liikmetega, nii et meist saab üks ihu
*ja üks vaim, nagu te olete ka kutsutud
üheks lootuseks oma kutsumise
poolest; üks Issand, üks usk, üks
ristimine, üks Jumal ja kõikide Isa, kes
on kõikide üle ja kõikide läbi ja
kõikide sees.* [12] Seetõttu „on
pühapäevane kogunemine ühtsuse
privilegeeritud koht,” [13] ja eriti
perede puhul, kes kogevad „oma
identiteedi ja „kodukirikutena
teenimise” üht silmapaistvamait
väljendust, kui vanemad jagavad
oma lastega ühte Sõna ja Eluleiva
lauda.” [14] Kui ilus pilt avaneb
meile igal pühapäeval, kui
kogudustes ja erinevates
pühapaikades näeme kristlikke
perekondi – isa, ema, lapsed, isegi

vanavanemad –, et üheskoos Jumalat kummardada ja usus kasvada!

Jumala sõnas rikkamaks saamine

Pühapäeva pidulikkus kajastub mitmes liturgilises elemendis, nagu evangeeliumi teine lugemine, jutlus, usu tunnistamine ja, välja arvatud advendi- ja paastupühapäeval, *Gloria*. Muidugi on väga soovitatav laulda pühapäeval Missal, et peegeldada Kiriku rõõmu meie Issanda ülestõusmise mälestamisel.

Pühapäevane sõnaliturgia sisaldab suuri rikkusi, mille keskmes on evangeeliumi kuulutamine. Tavalisel ajal ja kogu kolmeaastase tsükli jooksul toob Kirik ustavate ette korrapärase valiku evangeeliumi tekste, mis annavad ülevaate meie Issanda elust. „Selleks, et tuua välja ühtsus Vana ja Uue Testamendi vahel,”[15] on esimene lugemine

Vanast Testamendist tavalisel ajal seotud evangeeliumiga, et saaksime meenutada oma vanemate vendade ja õdede ajalugu usus. Teine lugemine kolme aasta jooksul on võetud püha Pauluse ja püha Jaakobuse kirjadest ning aitab meil mõista, kuidas esimesed kristlased elasid kooskõlas uue eluviisiga, mille Jeesus meile tõi.

Kirik kui hea Ema annab meile külluslikult Jumala Sõna vaimset toitu. See peaks ajendama meid kõiki võtma Missa ajal omaks palvemeelne suhtumine ja seejärel seda oma ellu tooma. Paavst Franciscus ütleb: „Ma arvan, et me kõik saame selles osas veidi paremaks muutuda: muutudes paremateks Jumala Sõna kuulajateks, et olla oma sõnade poolest vähem rikkad ja tema sõnade poolest rikkamad.” [16] Et aidata meil seda toitu omastada, peab preester igal pühapäeval jutluse, milles ta selgitab lugemiste, eriti evangeeliumi

tähtsust paasamüsteeriumi valguses:
sündmust Kristuse elust, tema
dialoogi teda ümbritsevate
inimestega, tema päästmisõpetusi.
Jutlus viib meid seega intensiivselt
osa võtma armulauaaliturgiast ja
mõistma, et see, mida me pühitseme,
osutab Missast kaugemale ja peaks
muutma meie igapäevast elu: meie
tööd, õppimist, perekonda...

Rohkem kui ettekirjutus, vajadus

Püha Missa on kristlase jaoks
vajadus. Vatikani II kirikukogu
õpetab: *Quoties sacrificium crucis, quo
'Pascha nostrum immolatus est
Christus' in altari celebratur, opus
nostrae redemptionis exercetur.* – Nii
sageli kui altaril pühitsetakse
ristiohvrit, millega ohverdatakse meie
paasatall Kristus (1Kr 5:7), viiakse
ellu meie lunastustööd. [17] Kuidas
me siis ilma selleta hakkama
saaksime?

Missa pühitsev väärtus ei piirdu ainult selle tähistamise ajaga. See laieneb kõigile meie mõtetele, sõnadele ja tegudele nii, et „me võime pidada missat kristlase vaimse elu keskpunktiks ja allikaks.” [18] Püha Josemaría jätkas: „Võib-olla oleme endalt ühel või teisel ajal küsinud, kuidas saame vastata Jumala armastuse suurusele. Võib-olla oleme tahtnud näha kristliku elu programmi selget selgitust. Vastus on lihtne ja kõigile ustavatele käeulatuses: osaleda armastavalt pühal Missal, õppida süvendama oma isiklikku suhet Jumalaga ohvris, mis võtab kokku kõik, mida Kristus meilt palub.”[19]

Sine Dominico non possumus. – Me ei saa elada ilma Issanda päevata, ütlesid Abitina kolmanda sajandi märtrid. [20] Kirik on selle vajaduse täpsustanud ettekirjutuses osaleda Missal igal pühapäeval ja muudel pühadel, mil osalemine on

kohustuslik. [21] Seda tehes täidame me dekalooGIS antud käsku: *Pea meeles, et sa pead hingamispäeva pühitsema! Kuus päeva tee tööd ja toimeta kõiki oma talitusi, aga seitsmes päev on Issanda, sinu Jumala hingamispäev.* [22] Kristlased täidavad selle ettekirjutuse sügavaima tähenduse, kui tähistame pühapäeva, Jeesuse Ülestõusmise päeva.

Pühapäevane puhkus

Pühapäeva tuleks pühitseda Issanda auks. Suuname oma pilgud oma Loojale ja puhkame oma tavapärasest tööst, nagu Piibel meile õpetab: *Sest kuue päevaga tegi Issand taeva ja maa, mere ja kõik, mis neis on, ja ta hingas seitsmendal päeval: seepärast Issand õnnistas hingamispäeva ja pühitses selle.* [23] Kuigi ühel nädalapäeval puhkamine võib olla põhjendatud puhtinimlikel põhjustel, et see on hea inimesele,

perele ja kogu ühiskonnale, ei tohi unustada, et jumalik käsk läheb sellest kaugemale. „Seitsmenda päeva jumalik puhkus ei viita mitteaktiivsele Jumalale, vaid rõhutab saavutatu täielikkust. See räägib justkui sellest, et Jumal seisatab *väga hea* töö ees (1Ms 1:31), mille tema käsi on teinud, et heita sellele pilk, mis on *täis õnneliku rõõmu*.” [24]

Vanas Testamendis lisab ilmutus veel ühe põhjuse seitsmenda päeva pühitsemiseks: *Ja pea meeles, et sa olid ori Egiptusemaal ja et Issand, su Jumal, tõi sind sealt välja vägeva käega ja väljasirutatud käsivarrega; sellepärast on Issand, su Jumal, käskinud sind pidada hingamispäeva.*

[25] Kuna Kristuse auline ülestõusmine on Vana Testamendi töotuste täiuslik täitumine ja inimkonna koidikul alanud päästeloo kulminatsioonihetk, tähistasid algkristlased Kristuse ülestõusmise

nädalapäeva oma iganädalase
pühana, mida pühitseti Issanda auks.

Iisraellaste imeline vabastamine on
kujund sellest, mida Kristus teeb oma
Kiriku heaks paasamüsteeriumi
kaudu: ta vabastab meid patust, aitab
meil üle saada meie kurjadest
kalduvustest. Seetõttu võime öelda,
et pühapäev on eriline päev Jumala
laste vabaduses elamiseks: vabadus,
mis juhhib meid kummardama Isa ja
praktiseerima kristlikku vendlust,
alustades kõige lähedasematest.

„Pühapäevase puhkamise abil võivad
igapäevased mured ja ülesanded
leida õige vaatenurga: materiaalsed
asjad, mille pärast muretseme,
annavad teed vaimsetele väärtustele;
kohtumise ja pingevabama
mõttevahetuse ajal näeme nende
inimeste tõelist palet, kellega koos
elame.” [26] Asi pole mitte millegi
tegemises ega väheväärtuslikes
asjades. Pigem „aitab Issanda päeva

institutsioon igaühel nautida
piisavalt puhkust ja vaba aega, et
arendada oma perekondlikku,
kultuurilist, sotsiaalset ja
usuelu.” [27] See on päev, mil
anname pereliikmetele erilist aega ja
tähelepanu, mida me mõnikord võib-
olla ei suuda teistel nädalapäevadel
neile pühendada.

Lõpetuseks, pühapäev ei ole päev,
mis on mõeldud ainult iseendale, et
veeta aega oma isiklike asjade ja
huvidega. „Pühapäevasest Missast
voogab armastuse laine, mis on
mõeldud levima kogu ustavate ellu,
alustades sellest, kuidas nad
ülejäänud pühapäeva veedavad. Kui
pühapäev on rõõmupäev, peaksid
kristlased oma käitumisega mõista
andma, et nad ei saa olla õnnelikud
„üksinda”. Nad vaatavad ringi, et
leida inimesi, kes võivad nende abi
vajada.” [28]

Pühapäevane Missa on jõud, mis kannustab meid endast välja tulema, sest Armulaud on armastuse sakrament, sakrament armastusest Jumala ja ligimese vastu Jumala pärast. „Pühapäeval,” ütles püha Josemaría, „on hea ülistada Kolmainsust: au olgu Isale, au olgu Pojale, au olgu Pühale Vaimule. Ja tavaliselt lisan: au olgu pühale Maarjale; ja (lapselik asi, aga ma võin seda teile öelda) ka pühale Joosepile.” [29]

[1] Püha Johannes Paulus II, apostellik kiri *Dies Domini*, 31. mai 1998, nr 7.

[2] Püha Johannes Paulus II, apostellik kiri *Novo millennio ineunte*, 6. jaanuar 2001, nr 35.

[3] Vatikan II kirikukogu, konstitutsioon *Sacrosanctum Concilium*, nr 106.

[4] Paavst Franciscus, *audients* 5. veebruaril 2014.

[5] *Sacrosanctum Concilium*, nr 106.

[6] Ilm 1:10.

[7] Ap 20:7.

[8] 1Kr 11:23, 26.

[9] *Apoloogia* I, 67, 7.

[10] *Missaraamat*, ülestõusmispüha vigiilia, palve pärast 7. lugemist.

[11] Ps 117 (118), 24.

[12] Ef 4:4-6.

[13] *Dies Domini*, nr 36.

[14] Ibid.

- [15] Missa leksionaari sissejuhatus, nr 106.
- [16] Paavst Franciscus, *kõne* 4. oktoobril 2013.
- [17] Vatikani II kirikukogu, dogmaatiline konstitutsioon *Lumen gentium*, nr 3.
- [18] Püha Josemaría, *Kui Kristus on möödumas*, nr 87.
- [19] *Kui Kristus on möödumas*, nr 88.
- [20] Vrd *Dies Domini*, nr 46.
- [21] Vrd *Kanoonilise õiguse koodeks*, kaanon 1247.
- [22] 2Ms 20:8-10.
- [23] 2Ms 20:11.
- [24] *Dies Domini*, nr 11.
- [25] 5Ms 5:15.
- [26] *Dies Domini*, no. 67.

[27] *Katoliku Kiriku Katekismus*, nr 2184.

[28] *Dies Domini*, nr 72.

[29] Püha Josemaría, 29. mail 1974 koosviibimisel tehtud *märkmed*.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/et-ee/article/tavaline-
aeg-puhapaev-issanda-paev-ja-
roomupaev/](https://dev.opusdei.org/et-ee/article/tavaline-aeg-puhapaev-issanda-paev-ja-roomupaev/) (06.08.2025)